

II

(Förberedande rättsakter)

EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om ”Stadgar för Europabolag”

(98/C 129/01)

Den 8 juli 1997 beslutade Ekonomiska och sociala kommittén att utarbeta ett yttrande i enlighet med arbetsordningens artikel 23.2 om ”Stadgar för Europabolag”.

Sektionen för industri, handel, hantverk och tjänster fick i uppgift att bereda ärendet och antog sitt yttrande den 5 november 1997. Till föredragande utsågs Bernard Boussat, till medföredragande Klaus Schmitz.

Vid sin 350:e plenarsession den 10-11 december 1997 (sammanträdet den 11 december 1997) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 116 röster för, 3 röster emot och 11 nedlagda röster.

1. Bakgrund

1.1. Arbetet med att utforma stadgar för Europabolaget har resulterat i ett antal förslag under de senaste två decennierna. Stadgarna borde underlätta samarbetet mellan medlemsstaternas företag inom ramen för utvecklingen av Europeiska unionens inre marknad. De borde tilltala näringslivet, även om man beaktar de avsevärda skillnader som kan finnas mellan medlemsstaterna.

2. Rättsakternas utformning

2.1. Utkastet till stadgar för Europabolag vilar på en förordning och ett direktiv.

2.2. Tre huvudfrågor behandlas: stadgarnas förhållande till bolagsrätten, skatter och arbetstagarnas medinflytande.

2.3. Dessa tre huvudfrågor utgör en sammanhängande helhet. Det nödvändiga sambandet mellan de två rättsakterna är mycket klart.

2.3.1. För att belysa detta förhållande bör några av förordningens bestämmelser om befogenheterna för Europabolagets beslutsorgan prövas noggrannare.

2.3.2. Samma sak bör göras beträffande den verksamhet som kräver tillstånd från övervakningsorganet eller en överläggning inom det förvaltande organet [artikel 72 i förslaget från den 16 maj 1991⁽¹⁾]. En förteckning över dessa verksamheter kommer att få betydelse för nivån på arbetstagarnas medinflytande i Europabolaget.

2.4. På skatteområdet bör bestämmelserna preciseras, särskilt vad beträffar dubbelbeskattning och skattekonsolidering. Kommittén kommer i vilket fall som helst att uppmanas att avge ett kompletterande yttrande om stadgarna för Europabolag (förordning och direktiv). Bland annat kommer man att se över konkurrensproblemen.

2.5. Sammanfattning:

2.5.1. Förordningens bestämmelser, både de som föreligger och de som skall utarbetas i detalj, får en del

⁽¹⁾ EGT C 176, 8.7.1991, s. 40.

bestämmelser som föreslås i utkastet till direktiv att framstå som oklara. Därför kan den föreslagna kompromisstexten till direktivutkast som lagts fram av det luxemburgska ordförandeskapet med utgångspunkt i Davignon-rapporten inte studeras utan förbehåll för de oklarheter som kvarstår i utkastet till förordning.

2.6. Allmänt sett kan man inte frikoppla den sociala dimensionen i Europabolagets stadgar från de ekonomiska och juridiska dimensioner som läggs fast i förordningen. Det skulle strida mot andan i EG-fördragets bestämmelser om ekonomisk och social sammanhållning.

2.7. Det är med dessa reservationer som vi tar itu med behandlingen av Luxemburgs kompromissförslag.

3. Allmänna kommentarer

3.1. Det luxemburgska ordförandeskapets förslag till kompromiss har förtjänsten att det utgör en grund för att lyfta debatten ur det dödläge som rått när det gäller arbetstagarnas medinflytande enligt stadgarna för Europabolaget.

3.2. Det finns alltså anledning att se det positiva i Davignon-gruppens och det luxemburgska ordförandeskapets ställningstagande: att ett Europabolag endast får bildas i gränsöverskridande syfte. Det bör vara uteslutet att ett Europabolag bildas genom omstrukturering. Ett Europabolag som uppstår genom företagsfusion kan komma att smita från förpliktelser med avseende på de anställdas medinflytande.

3.3. Det handlar inte om att överföra en modell från en eller ett par medlemsstater till övriga stater i gemenskapen. Man måste även vidta förebyggande åtgärder så att det inte, i händelse av en företagsfusion, går att kringgå arbetstagarnas medbestämmande med hjälp av ett europeiskt rättsinstrument. Arbetstagarna i en medlemsstat som har ett system för medinflytande bör inte förlora sina nationella rättigheter bara för att Europa inte klarar av att ge arbetstagarna medbestämmanderättigheter som sträcker sig utöver information och samråd⁽¹⁾.

3.4. Principen om samförstånd med främst förhandlingen som verktyg är positiv, förutsatt att den respekterar arbetsmarknadens parterers självständighet.

3.5. Det är därför angeläget att man frivilligt ingår överenskommelser om lösningar som anpassats till företagets och dess anställdas behov och socioekonomiska kultur. Ett meningsfullt harmoniseringsförfarande är oförenligt med mångskiftande nationell praxis med avseende på beslutssystem.

3.6. Kommittén anser att det är glädjande att Davignon-gruppen vill låta definitionen av förfarandet för

arbetstagarinflytande bli föremål för förhandlingar. Vi menar också att det är positivt med en procedur för att hänskjuta en fråga om förhandlingarna misslyckas. Ett problem kvarstår emellertid: det är svårt att ta hänsyn till att all praxis skiljer sig åt mellan de flesta länder i Europeiska unionen.

3.7. Alltför stränga regler om skiljedomsförfaranden kan göra att företagen i länder utan system för medbestämmande inte väljer Europabolagsstadgan. Följden blir att de inte gynnas av dess rättsliga eller skatterättsliga bestämmelser, samtidigt som arbetstagarna skulle berövas en eventuell möjlighet att förhandlingsvägen uppnå en utveckling av förhållandena mellan arbetsmarknadens parter när det gäller arbetstagarnas deltagande i företagets strategiska val. Företagen hamnar i en situation där de inte behandlas på samma villkor som företag i länder där medinflytandesystemen har vuxit fram ur lokal tradition.

3.8. Hänvisningen till direktiv 94/45/EG i ordförandeskapets utkast är i sak godtagbar.

3.8.1. Kommittén vill dock påpeka att detta direktiv behandlar frågor om information till och samråd med arbetstagarna; kompromissen om Europabolaget tar upp information, rådfrågning och medinflytande. Dessutom berör direktivet om företagsråd enbart storföretag med över 1 000 anställda, medan kompromissen om Europabolaget avser samtliga företag, oavsett storlek.

3.8.2. Det faktum att ordförandeskapets kompromissförslag syftar till att reglera såväl medinflytande som information och rådfrågning verkar leda till problem. Kommittén menar att man borde göra en klar åtskillnad mellan de två områdena. Av denna anledning borde man överväga att behandla frågan om information till och rådfrågning av Europabolagets företagsråd för sig i referensbestämmelserna.

3.9. Av denna anledning måste frågan om små och medelstora företag fördjupas. Med tanke på de små och medelstora företagens särart och storlek bör förfarandena bli synnerligen förenklade. På samma sätt måste man studera frågan om att tillämpa stadgarna på andra typer av europeiska företag (föreningar, kooperativ, ömsesidiga bolag). I yttrandet 698/96⁽²⁾ ansåg kommittén att ett särskilt beslut borde fattas för dessa företag. Kommittén vill fästa rådets uppmärksamhet på nödvändigheten av att snabbt utarbeta en särskild stadga för dessa företag, en utredning som bör göras i anslutning till den som rör Europabolag.

⁽¹⁾ ESK:s yttrande i EGT C 212, 22.7.1996, s. 36.

⁽²⁾ EGT C 212, 22.7.1996, s. 40.

4. Förhandlingen

4.1. Med anledning av det sagda måste man fråga sig hur förhandlingen skall gå till. Principen om förhandling måste betonas i högre grad.

4.2. De bestämmelser om förhandlingsförfarandet som det luxemburgska ordförandeskapet föreslagit är otillräckliga. Kommittén ställer sig tveksam till om de regler som ordförandeskapet föreslår för förhandlingsproceduren räcker för att få till stånd egentliga förhandlingar. Risken finns att en sida redan från början inte eftersträvar någon annan lösning än den som innebär att frågan skall hänskjutas till annan instans.

4.2.1. Hänvisningen till direktivet om företagsråd, som både när det gäller tidtabell och förhandlingsprocedur kan äventyra förhandlingarnas gång, är överdriven.

4.3. Man måste i det sociala sammanhanget, som på detta område är särskilt komplicerat i en del länder, tänka sig andra lösningar som på ett bättre sätt tar hänsyn till nationella bruk och sedvänjor. Detta gäller såväl företag med en stark tradition av medinflytande som länder utan en sådan tradition. Kommittén vill i detta sammanhang framhålla att medinflytandet inte skall inskränkas till att arbetstagarna representeras i kontrollorganen eller i styrelsen.

4.4. För att förhandlingsförfarandet skall förstärkas framför kommittén följande förslag:

4.4.1. I enlighet med nationell praxis bör vid sidan av det enskilda företags arbetstagarrepresentanter representativa fackföreningar från de berörda företagen och behöriga europeiska fackförbund ha rätt att förhandla för arbetstagarnas räkning. Inom ramen för direktivets införande bör de nationella bestämmelserna fastställa, för det land de gäller i, hur personer skall utses till denna speciella förhandlingsfunktion, utan att inverka på förhandlingsparternas självständighet.

4.4.2. Om förhandlingarna riskerar att stranda, bör ett medlingsförfarande kunna kopplas in. Medlingen skulle syfta till att föreslå en lösning som i så hög grad som möjligt utgår från tillämpningen av de regler som gäller i det enskilda företaget. En sådan bestämmelse har fördelen att den möjliggör flexibilitet och gör det lättare att i det enskilda fallet hitta en lämpligare lösning än vad som vore möjligt om man endast tillämpar referensbestämmelsen. Förhandlingsparternas självständighet påverkas inte av medlingsförfarandet. Medlare bör väljas av de berörda företagens arbetsgivar- och arbetstagarrepresentation.

5. Referensbestämmelser

5.1. Om förhandlingarna misslyckas föreslår man i det luxemburgska ordförandeskapets utkast till kompromiss tillämpningen av referensbestämmelser som stipulerar att ett system för medbestämmande införs i företaget.

5.2. När det gäller referensbestämmelsernas innehåll har dessa övervägts inom kommittén, där två olika uppfattningar givit sig tillkänna:

— Enligt den ena uppfattningen, som omfattas av dem vars medlemsstater som huvudregel har ett system för medbestämmande eller liknande (den dualistiska beslutsmodellen i de berörda företagen; den skandinaviska modellen med lagfäst styrelserepresentation för de anställda), skall det faktum att man föreslår en fakultativ modell för Europabolag inte göra det möjligt för ett företag att avvika från den nämnda huvudregeln. Man förordar därför de referensbestämmelser som lagts fram i kompromissförslaget. Vissa förordar till och med ett system med ännu större medinflytande än det som föreslagits.

— Enligt den andra uppfattningen, som företräds av dem vars medlemsstater har system för de anställdas medverkan som bygger på olika grader av information och rådfrågning (den monistiska modellen för beslut i företag), anser att förslaget om Europabolag i så stor utsträckning som möjligt måste ta hänsyn till att det finns ett antal nationella modeller för att reglera förhållandet mellan arbetsmarknadens parter.

5.3. Kommittén anser att det är möjligt att ta hänsyn till båda infallsvinklarna om det genom de extra garantier som föreslås ovan (i punkt 4.4) i möjligaste mån går att undvika att man alltför snabbt tillgriper referensbestämmelserna.

6. Sammanfattning

6.1. Medbestämmande är en känslig fråga. Därför måste man undvika att framtvunga lösningar som strider mot de berörda parternas vilja. Ekonomiska och sociala kommittén anser att de förslag som framförs i detta yttrande kan bidra till att man i det luxemburgska kompromissförslaget lägger tonvikten vid förhandlingslösningar.

6.2. Information och samråd förutsätter en kommunikationsprocess. Medbestämmandefrågan är känsligare. Medbestämmande förutsätter att samtliga parter ställer sig bakom förfarandet, den kan inte kommenderas fram. Detta gör det nödvändigt att se över uppläggnings- och förhandlings- och referensbestämmelserna i bilagan.

6.3. ESK utgår emellertid från principen att de dualistiska och monistiska systemen inte definitions-
mässigt är oföränderliga. Kommittén anser att inför-

det av "Stadgar för Europabolag" kan utgöra ett
tillfälle att förhandlingsvägen hitta nya former för
samverkan.

Bryssel den 11 december 1997.

Ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Tom JENKINS

BILAGA

till Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande

Följande ändringsförslag fick mer än en fjärdedel av rösterna men avslogs under debatten:

Punkt 5.2

Formulera om enligt följande:

"Kommittén har behandlat referensbestämmelserna från två olika utgångspunkter:

- Enligt den ena uppfattningen, som omfattas av vissa ledamöter vars medlemsstater som huvudregel har ett system för medbestämmande som innefattar arbetstagarrepresentanter i företagsledningen eller styrelsen, skall det faktum att man föreslår en fakultativ modell för Europabolag inte göra det möjligt för ett företag att avvika från den nämnda huvudregeln. Man förordar därför de referensbestämmelser som lagts fram i kompromissförslaget. Vissa av dem förordar till och med ett system med ännu större medinflytande än det som föreslagits.
- Enligt den andra uppfattningen, som företräds av vissa ledamöter vars medlemsstater har system för de anställdas medverkan som bygger på olika grader av information och rådfrågning, anser att förslaget om Europabolag i så stor utsträckning som möjligt måste ta hänsyn till att det finns ett antal nationella modeller för att reglera förhållandet mellan arbetsmarknadens parter."

Motivering

Den befintliga formuleringen verkar vara för stark; den antyder att det finns "block"-ståndpunkter bland ledamöterna med utgångspunkt i den nationella bakgrunden. Det kan vara förnuftigare att tala om "vissa" ledamöter.

Texten i parenteserna är förvirrande. Skillnaderna låg inte i så hög grad i de monistiska eller dualistiska styrelsesystem som finns i olika medlemsstater och erbjuds som alternativ i den föreslagna Europabolagsstadgan, utan i huruvida löntagarinflytandet bygger på att de anställda tar plats i företagsledning eller styrelse eller inte. Detta är bättre formulerat i den text som föreslås till den första strecksatsen; texten i de båda parenteserna bör strykas.

Resultat av omröstning

För 34, emot 67, nedlagda 16.
